

Наталія Гординя

м. Київ

Параметри когнітивних стилів та їх роль у професійній підготовці студентів за напрямом „аеронавігація”

Комплексне вивчення когнітивних стилів займає важливе місце у сучасній психології. Аналіз наукових джерел засвідчив, що існують певні дослідження, які пов'язані з вивченням проблеми когнітивних стилів та їх впливу на навчальну діяльність у школярів, студентів (Л.Л. Жердецька, Л.І. Романовська, О.В. Скориніна), професійної підготовки спеціаліста (С.П. Бочарова, М.І. Дьяченко, О.Е. Коваленко, Р.Т. Расвський, О.Г. Романовський) та ін. В той же час питання дослідження індивідуальних когнітивних стилів та їх впливу на професійну підготовку та професійну діяльність фахівців, а особливо спеціалістів з управління повітряним рухом, залишається не вивченою.

Метою даного дослідження є вивчення параметрів когнітивних стилів майбутніх авіадиспетчерів.

Вивчення когнітивних стилів розглядається як форма інтелектуальної активності вищого порядку (порівняно з когнітивними процесами), тому що їх головна функція полягає у координації таких пізнавальних процесів, як сприймання, пам'ять, мислення.

Під когнітивним стилем розуміють індивідуальний спосіб сприйняття та переробки інформації, прийняття рішення та

способів контролю. Над вивченням проблем когнітивних стилів працювали: М.А. Холодна, І.М. Козлова, Б.Г. Ананьєв, Г. Клаус, В. Колга, Є.Т. Соколова, А.М. Палей, Т.П. Зінченко, В.В. Селіванов, А.В. Лібіна, В.А. Толочек, Т.В. Корнілова, Г.В. Парамей, М.С. Єгорова, І.П. Шкуратова.

Нам би хотілося розглянути більш детально параметри когнітивних стилів та проаналізувати їх вплив на професійну підготовку студентів за напрямом „аеронавігація“:

Полнезалежність співвідноситься із наступними показниками інтелектуальної діяльності: 1) високими показниками невербального інтелекту (Globerson T., Witkin H.A); 2) гнучкістю інформаційних процесів (Frank B.M.); 3) вищою здатністю до навчання (Witkin H.A); 4) успішністю вирішення мисленневих задач (Witkin H.A) [1, с. 9].

Залежні від поля люди чекають від оточуючих допомоги і підтримки. Їм легше взаємодіяти з людьми та вирішувати конфліктні ситуації [2, р. 661-689].

Необхідність вивчення *імпульсивності-рефлексивності* студентів за напрямом „аеронавігація“ обумовлена тим, що характерними особливостями імпульсивних респондентів є здатність швидко реагувати на проблемну ситуацію, в той час як аналіз сприйнятої інформації здійснюється поверхнево, не систематично, не беручи до уваги окремі деталі. А у рефлексивних досліджуваних швидкість сприйняття в аналогічній ситуації є значно повільнішою.

Індивіди, яким властивий *гнучкий пізнавальний контроль*, мають кращі показники мимовільного і довільного запам'ятовування, характеризуються вищою успішністю у навчанні.

Завдяки дослідженню параметру когнітивного стилю „широта категоризації“ можна вивчити більш детально „аспекти роботи механізмів понятійного мислення“, а конкретніше - акти категоризації [1, с. 28].

Вузкий діапазон еквіваленту співвідноситься із тенденцією переоцінки фізичного часу. Важливим у професійній діяльності авіадиспетчера є точне сприйняття часу, те, як швидко спеціаліст реагує на можливе виникнення непередбачуваної ситуації і як швидко відбувається її усунення та відновлення ефективної роботи.

Подальший теоретичний та емпіричний аналіз індивідуальних когнітивних стилів дозволить підвищити рівень професійної надійності майбутніх авіаційних диспетчерів, дозволить прогнозувати та усувати проблемні ситуації, які можуть виникати при веденні радіообміну в звичайних і екстремальних умовах діяльності, комунікацією нерідною мовою, розведенні у повітряному просторі значної кількості судів, а в подальшому дозволить підвищити адаптивні можливості авіаційних диспетчерів у їхній професійній підготовці та професійній діяльності.

Література:

1. Когнитивные стили как проявление своеобразия индивидуального интеллекта / М.А. Холодная. – Киев: УМК ВО, 1990. – 75 с.